

Dissertationem solennem de catarrho suffocativo ... / p.p. F.J. Bruno.

Contributors

Bruno, F. J. active 1683-1690.
Universität Altdorf.

Publication/Creation

[Altdorffii] : Typis Henrici Meyeri, [1690]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/dnvfw6bm>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

B. C. D.
DISSERTATIONEM SOLENNEM
De
CATARRHO SVFFO-
CATIVO,

ex Decreto

GRATIOSI MEDICORVM ORDINIS
in hac Alma ALTDORFINA,
PRO LICENTIA

Summos in MEDICA FACVLTATE Honores
& Privilegia Doctoralia rite consequendi,

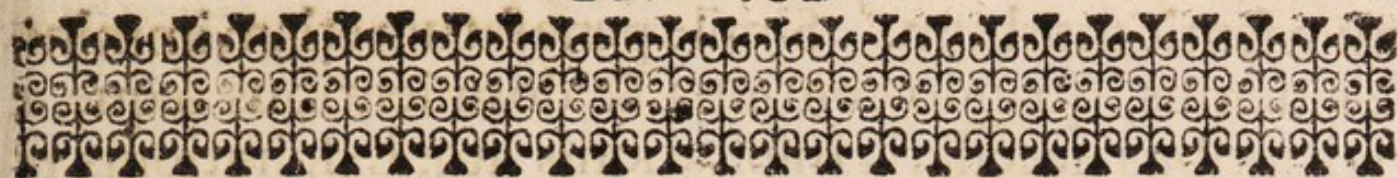
P. P.

FRIDERICVS JACOBVS BRVNO,
Altdorfino - Noricus.

Ad d. 26. Junii, ANNI M DC XC.

Typis HENRICI MEYERI, Univ. Typographi.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

De

CATARRHOSVFFO- CATIVO

DISSERTATIO.

I.

Uemadmodum Actiones corporis animalis usu ac præstantia multum inter se differre, atq; alias absolute necessarias parique passu cum vita ambulare; alias vero ad hujus integritatem & continuationem certo tantum respectu conferre ob-

servamus: ita quoq; morbos illos, quibus prioris generis actionis graviter læduntur, maximamq; partem abolentur, omnium longe periculosissimos esse, facile judicare licet. Nec opus est arbitror multis exemplis, quippe non nisi in arte Medica plane hospitem latere potest, quod actio organorum in infimo ventre elaborationi liquoris nutritii vel recrementorum separationi aut excretioni inservientes etiamsi vehementer læsæ non statim præsentissimum vitæ discrimen inferant, sed quandoque per fatigum temporis spatium ægris molestiam pariant. Similiterque vero functionum animalium princeps motoris animalis impulsus in cerebro aut principio nervorum ex cuacunque demum causa inhibetur, sicque via ad partes eadem intercluditur, æger subito, ceu fulmine tactus, condit, quin haud raro, si nullus remedio locus est, vitam prius cum morte commutat, quam quidem istius prodromum

A

mum

num sentit morbum. Simile pene fatum etiam imminere videmus, quando continua & dormientibus æque ac vigilantibus necessaria Inspirationis atq; Expirationis reciprocatio præternaturali ratione sufflaminatur, sicut in Angina, Empyemate, Orthopnoea, Asthmate convulsivo cum primis autem *Catarrho Suffocativo* correptis apparet quibus sane mortem in faucibus hære, quin & interdum pressò pede sequi, repentina horum strages satis superque testatur. Cujus luctuosum non minus ac luculentum exemplum haud ita pridem nobis dedit inopinatus obitus Fortissimi Herois, Serenissimi Ducis Lotharingæ &c. &c. quem etsi per bene multos annos nulla horrendi Martis fulmina prostrernere valuerunt, Catarrhus tamen Suffocativus atrociter invasit, prostravit, & paucarum horarum spatio pro dolor! exanimavit.

II.

De repentino hoc casu ac memorabili postquam proximis superioribus diebus ad manus nostras pervenisset Relatio Medica typis excusa, atque inter alia hujus contenta curationem morbi frustra tentatam multum cogitarem, incessit animum cupido sepositis aliis argumentis, quibus post peracta feliciter examina privata publicum studiorum specimen daturi manum admoveramus, in Catarrhi Suffocativi atrociam & curationem, exquisitius paulo, quantum quidem per lubricam corporis væitudinem ingeniiq; tenuitatem licuerit inquirendi, atque cogitata hac de re qualiacunque nostra loco solennis Dissertationis publico eruditorum examini subjiciendi. Hoc ipsum vero negotium aggressuri primum nonnulla removebimus, quæ forte latius, quam par est, evagandi occasionem præbere possent; tum demum Catarrhum Suffocativum excutiemus I. Pathologice, h. e. Historia morbi succincte enarrata generationem ejus atque causas scrutabimur.

bimur, e quibus singula morbi phænomena promte ac perspicue deducere liceat. II. Therapevtice, talem ex Methodo Medendi curationem adhibitori, qualem affectus nostri causæ indicare ac flagitare queunt.

III.

Inter removenda primum occurrit ambiguitas e diversa vocis Catarrhi acceptione resultans. Hippocrati quidem omnis humorum ex capite ad quascunque partes defluxio Catarrhus audit; sed lato huic significatui latiore adhuc substituentes recentiorum nonnulli omnem humorum ex quacunque ad quamcunque corporis partem decubitum p. n. Catarrhi nomine insigniunt, vid. B. Ettmüller. Colleg. Pract. Part. II. c. 5. Oper. in fol. p. 391. & Doleus in Encyclopæd. Med. l. I. c. 14. p. 209. Atque sic non Rheumatismos solum & Inflammationes, sed Hydropes quoque aliosve humores morbos ad Catarrhorum classem revocare liceret. Verum relicta hac latissima strictam magis & usitatam sequemur Catarrhi significationem tres potissimum species complectentem: Coryzam nempe nares, Branchum fauces, ac denique Catarrhum strictè & simpliciter sic dictum pulmonem & pectus infestantes: Atque hanc ultimam speciem, si celeri gradu eo usque ingravescit, ut suffocationis periculum minuetur, *Catarrhum Suffocativum* appellamus.

IV.

Eo ipso autem, quo Catarrhus hic discriminis ergo Suffocativus denominatur, alterum se nobis offert removendum. Etenim, cum præter Catarrhum aliæ quoque varii generis causæ suffocationem inferre queant, (quas plerique quidem Medicorum minus solícite a se invicem distinguunt) neque vero instituti ratio admittat in singulas Suffocationis causas earundemque per genuina auxilia remotionem inquirere: hinc e præsentè Dissertatione exulare volumus omnes illas affectus Suffocativi species, qua-

rum origo externis rebus debetur: quatenus nimirum aliquid vel per glottidem in tracheam illabitur, uti nonnunquam inter ridendum aut loquendum deglutientibus accidit; (quo etiam referri possunt aquis submersi, fumo item carbonum, aut vapore vini mustei vel cerevisiæ fermentantis in cellis copiosius collecto suffocati, in quibus apparenter licet mortuis vitalitatem per longum quandoque temporis intervallum delitescere posse, ex eorum reductione ad vitam & sanitatem frequenter observata liquet;) vel foras organis pnevmaticis quidpiam incumbit, v.g. tumores, struma abscondita circa jugulum, bolus nimiae magnitudinis assumptus ac gulæ impactus, vel excrescentia quædam p.n. asperam arteriam aut pulmonem obstruens; quatenus item ab alio quodam morbo, v. g. angina, vulnere, ulcere &c. sive etiam organi cujusdam pnevmatici mala conformatione dependent: Atque ita in ea duntaxat suffocatione mentem defigemus, quæ ex læsione & statu p.n. fluidarum corporis animati partium in organis pnevmaticis resultat, jam supra Catarrhi Suffocativi nomine indigitata.

V.

Tali autem morbo correptos dicimus, quos respirandi difficultas subito infestat, ita ut non nisi erecta cervice respirare queant; adest simul deglutiendi impotentia, vix ullum quandoq; alimentis vel medicaminibus interne assumendis locum relinquens: Loquela etiam malo crescente magis magisque intercipitur: Tussis aut excreandi conatus haud semper observatur: Nulla æger affligitur febre, aut duntaxat symptomatica: Pulsus pro affectus atrocità magis vel minus debilis & inæqualis: Excernenda plerumque plus solito retinentur: Urina colore & contentis multum variat: motibus voluntariis mentisq; actionibus sua quadantenus constat adhuc integritas: urget vero quam maxime præcordiorum anxietas & pectoris stertor sive sonitus,

nitus, placidam quietem ac somnum non concedentes & hinc ægrum præcipiti gradu ad incitas redigentes. Quod si plures interdum ab ægrotis aut adstantibus proferuntur querimoniæ, proculdubio cum Catarrho absq; Suffocationis periculo laborantibus communes erunt; v.g. quando capitis aut alterius quoq; membri gravitatem sive languorem persentiscunt, aut de dolore quodam interno vel externo in hac vel illa parte oborto conqueruntur; quemadmodum & Heroem antea laudatum de dolore auris & defluxionibus delabentibus conquestum fuisse e dicta Relatione constat.

VII

Ex recensitis breviter symptomatibus ceu lineamentis ipsissima non solum morbi hujus facies, verum etiam quantum ab aliis morbis cognationem quandam cum ipso habentibus dissideat, instituta rite phænomenorum comparatione haud difficulter cognosci potest. Ita ab Angina, Pleuritide, Peripnevmonia, Empyemate aliisque cum inflammatione conjunctis morbis dictus affectus discrepat, quod nulla febris acuta, nulla inflammatio eidem comitentur. Ab Asthmate, qua vero sive humido alias dicto, qua spurio sive convulsivo & sicco, (suffocativum quoque alii vocant) qua flatulento differt, quod in illo quidem respiratio difficilis & anhelosa, nequaquam tamen extremum suffocationis periculum, urgentissimum affectus nostri symptoma, observetur. Asthma vero convulsivum dum molesto ægrotis constrictionis, tensionis vel oppressionis cujusdam circa fauces, pectus vel diaphragmatis regionem sensu, imo plerumq; corporis membrorumq; externorum spasmodica jactatione se velut forex prodit, sat manifestum exhibet indicium, quo a Catarrho suffocativo nihil tale conjunctum habente discriminari potest. Nec minus Asthma flatulentum ab isto dignoscitur per intumescentiam inferioris ventris, tanquam genui-

nae flatuum sedis, ut plurimum ibi occurrentem, uti hoc testantur variae observationes, v. g. *Ephem. N. C. Dec. I. Ann. IV. § V. Obs. II. & Dec. II. A. VI. Obs. 96.* Et quamvis cum Orthopnoea Asthmatis species gravissima vulgo habita prorsus convenire videatur Catarrhus suffocativus, ut propterea eum nonnulli Practicorum sub titulo Asthmatis & Orthopnoeae exposuerint; quando tamen symptoma hoc, quo aëgris non nisi erecta cervice spiritum ducere licet, decumbentibus autem suffocationis imminet periculum, inflammatoriis organorum pneumaticorum morbis paulo ante adductis, praesertim vero Peripnevmonia laborantibus est commune; Catarrho contra suffocativo afflicti a tali febre acuta immunes observantur, discriminis ratio mox elucescit. Neque Incubus cum dicto Catarrho facile confundetur, modo variae temporis, modi ac eventus circumstantiae probe attendantur; etenim licet Incubus interceptionem respirationis & vocis inferat, vix tamen ultra quadrantem horae durat, atque ut plurimum dormientibus saltem & vel crapula vel alimenterum copia oneratis accidere solet; unde malo hoc infestati si aut sua sponte expergescunt, aut ab aliis excitantur, mox ad se redeunt, nullamq; amplius sentiunt angustiam vel difficultatem. Quod si & vigilantibus accidat, aut frequentius cum subsequente post excitationem sudore frigido & tremore cordis repetat, Epilepsiae vel synopes lethalis prodromus à Catarrho suffocativo prorsus discrepans habetur, vix Incubi nomine indigitandus. Illam vero spirandi difficultatem, qua malo hypochondriaco vel passione hysterica cum strangulatione, hydrope item, tympanite &c. laborantes nonnunquam afficiuntur, à Catarrho suffocativo haud paucis tum antecedentibus & concomitantibus, tum propriis morborum istorum signis, quorum catalogum recensere hujus loci non est, dignoscere

gnoscere licet. Apoplexiam porro a nostra Catarrhi specie (præter alia signa non semper & in omnibus morbo illo correptis occurrentia) clarissime discriminat vel sola mentis motuumque voluntariorum integritas utcunque in hac permanens, in ista vero tantum non penitus abolita, salvis tantum vitalibus quibusdam actionibus. Et sane mirum alicui videri posset, quod bini hi morbi in Observationibus præstantissimorum quoque Medicorum plerumque confusi legantur, manifeste licet discrepantes; Verum hujus rei causam quærens nullam forte aliam reperiet, opinor, quam simillimum & repentinum quandoque utriusque affectus eventum. Quod si enim æger eo ipso momento, quo tali morbo corripitur, mox etiam extinguitur, neque ad aliquot horas minimum vitam protrahit, vix ac ne vix quidem certo cognosci poterit, an defectus respirationis, an vero impeditus principii moventis in genus nervosum influxus tam repentinæ mortis causa fuerit, quippe quæ non nisi post festum, accedente demum cultri Anatomici decisione haud usque adeo certa, in lucem protrahitur. Tandem & a Syncope Cardiaca dicta separari omnino debet Catarrhus Suffocans, quamvis sint e recentioribus, qui speciem hujus faciant. Differentiam autem nobis monstrant symptomata illa in Syncope Cardiaca æque ac in aliis animi deliquiis observari solita, quorum palmarium in sensus ac motus privatione cum pulsus læsione gravissima consistit.

VII.

Jam vero ad morbi plenam magis & exquisitam cognitionem non sufficit nosse præcise talem esse, nec alium; sed requiritur insuper, ut modus fiendi & generationis ordo innotescat. Nisi enim de his Medico probe constiterit, sane curationem ægri non magis caute ac perite tentabit, quam forte alius horologii cujusdam correctionem, cujus ipse

ipse fabricam & rationem, ob quam depravatum est, plane ignorat, vitium interim ex effectu clarissime deprehendens. Cum igitur ad propositi affectus generationem variae causae partim remotius partim propius concurrant, illas jam porro utpote ordine ac tempore priores recensebimus e triplici classe rerum naturalium, nonnaturalium & præternaturalium petendas. E naturalibus quidem & nonnaturalibus pertinent huc omnes ad generationem morborum humoralium, speciatim a cacochymia serosa & phlegmatica obortorum, communiter à Medicis adduci solitæ: v. g. (1) Temperamentum humidum, non tam in plethora laudabili, quam serosa abundantia ad cacochymiam jam inclinante consistens. (2) Mollior inde prognata partium, cum primis organorum negotio respirationis dicatorum, ut & cerebri glandularumque structura. Cum quibus (3) conspirat Ætas vel infantilis aut puerilis adhuc, si delicata præsertim ac molli educatio concurrerit; vel a virili ad senilem vergens & in caloris vigorisq; gradu magis magisque remittens. (4) Clima frigore ac multis evaporationibus humidis aërem nebulosum ac impurum reddentibus horridum; Tempestas inconstans tempore in primis verno & autumnali frequentissima: quamvis & immodice calidum aërem, longioremque sub sole aut hypocaustis fervidioribus moram non excludi posse experientia monstrat. (5) Errores circa alimentorum usum multifarios symbolum suum hic conferre, nullum est dubium; Certe Veteres gulæ culpa Catarrhum obortum esse crediderunt, teste *Liberato de Liberatis Podagr. Polit. l. 2. c. 2.* ita ut nec Homeri tempore, sed demum ætate Socratis innotuerit Catarrhus, postquam gulæ blandimenta fuere reperta. (6) Varia naturæ instituto Excernenda vel plane suppressa, vel longiorem minimum moram neccentia; quin & pro speciali subiecti tempera-

peramento Idiosyncrasia Medicis dicto, aliarumq; circumstantiarum diversitate excretiones nimis auctas morbi hujus productioni favere compertum est. Imo vitiosorum quoque recrementorum excretiones p. n. licet & in se morbosæ, in certis tamen subjectis criticæ quandoque & familiares (cujusmodi sunt Crusta lactea, Achores & Favi) si defecerint, ansam Catarrho nostro dare possunt: quale quid *Fabritius Hildan. cent. 3. obs. 10.* de nobili quodam puero, qui nunquam in infantia scabie laboraverat, per copiosiorrem defluxionem ad fauces & pectus derepente suffocato annotavit. Vita (7) sedentaria nimiaq; somni protractio accedente præsertim, uti non raro fieri solet, victu pleniori, ad catarrhorum generationem suum quoque *ἡνέκαλον μέρ* conferunt; E contrario & Motus corporis vehementior nec non inordinatum Pervigilium, quandoq; causarum remotarum numerum augere solent; hinc facile e memorata Relatione Medica colligitur, vehementiores illos succussus, quos laudatissimus Dux Lotharingiæ equo *τεχνότρομος* per vias asperas salebrofasq; vectus sustinuit, Catarrhum Suffocativum ipsi accelerasse. Cum excessivo motu (8) Animi commotiones vehementiores, quales sunt Ira, Terror, Gaudium subitaneum, Curæ graviores, &c. apprime conspirare, testatur rerum magistra Experientia: Ita utriusq; hujus causæ, corporis videlicet atq; animi commotionis nimix, efficaciam in producendo tali Catarrho confirmat quoq; Casus a *Tim. a Guldenkleee l. 1. n. 19.* descriptus. (9) Purgantia deniq; fortiora Catarrhi Suffocativi generationem multum promovere posse, ex *observ. 58. D. Riedlini* constat.

VIII.

Sed pergimus ad præternaturales affectus propositi causas remotas, quarum nonnullas saltem specialiores recensuisse sufficiat, quando singulas ex immensa Obser-

vationum hinc inde prostantium farragine uberius inda-
gare non vacat. E morbis itaq; potissimum huc pertinent
Catarrhi etiam absq; suffocationis periculo frequentius
infestantes, cum primis in curatione negligenter perpe-
ramve tractati: neq; solum viscidos, frigidos vulgo dictos,
& crassos, sed & tenues, calidos, acres atq; aquosos in Ca-
tarrhum Suffocativum tandem degenerare posse, patet e
*Forest. l. 10. Obs. 130. Greg. Horst. Epist. Medic. Sect. 15. Ephemer
Nat. Cur. Dec. 11. A. IV. Obs. 46.* Referri quoque huc debent
morbi humorales ab externis membris ad interiora recur-
rentes: ita v. g. dum Arthritidis palindromiam inter alios
internos morbos etiam Dyspnoëam procreasse legimus in
cit. Ephemer. Ann. VI. Obs. 42. quin ea Catarrho Suffocativo
interdum ansam dare queat, vix dubitare licet. Quod
Raucedinem, præsertim in senibus, tandem insequatur
Suffocatio Catarrhalis, testatur non solum observatio
D. Riedlini p. a. allegata, verum etiam jam tum *Hipp.* id in-
dicavit, raucedines & coryzas in senibus excoqui negans,
2. aphor. 40. & catarrhos συντόμως διαπολλύντας illis tribuens,
3. aph. 12. Spectant huc quoque causæ violentæ rarius qui-
dem occurrentes, qualem exhibet *D. Adamus a Lebenwald*
Ephemer. Ann. III. Obs. 71. de Illustri Domicella ex colli metu
strumæ ligatione arctiori in Catarrhum Suffocativum vix
non lethalem incidente: & si quæ aliæ adhuc in hunc cen-
sum referendæ.

IX.

Enumeratis ita causis procatarcticis, propius ad morbi
genesin accedimus, ostensuri, qua ratione difficultas re-
spirandi cum suffocationis periculo conjuncta e multiplici
illarum concursu (siquidem unica saltem ad gignendum
tam atrocem affectum vix ac ne vix quidem sufficit) obo-
riri queat. At vero cum ex hætenus dictis & vel ipso ti-
tulo Dissertationis nostræ satis constet, compositum esse,
quem tractandum, suscepimus, morbum, ita ut suffocatio
immi-

imminens Catarrhi productum sit ac symptoma urgentissimum: hinc, priusquam productum hoc ulterius excutiamus, Catarrhi causam internam succincte (plenior enim & magis generalem Catarrhorum disquisitionem aliis relinquimus) determinabimus, fundamenti loco illud supponentes, in quo tantum non omnes, praesertim recentiores Medici ipsis affectus phaenomenis inducti, conveniunt, videlicet, Catarrhum quemcunque ex Lymphæ sive limpidioris in M. S. substantiæ læsa separatione ac violento in organa respirationi dicata decubitu proficisci.

X.

Equidem nunc operæ pretium videretur, praesertim si recepto mori inhærere vellemus, ex physiologicis quædam de Lymphæ natura, crasi, modo separationis, motu item refluxo per vasa lymphatica hic repetere; Enimverò, quando non solum ob temporis penuriam & valetudinis his ipsis diebus majorem inconstantiam hæc uberius tractare non licet: sed etiam a Celeberrimis Physiologis, *Bohnio, Wedelio, Brunnero, Schelhammero &c.* status lymphæ naturalis egregie jam tum descriptus est, nolumus aliorum scrinia compilando crambem bis coctam apponere, ablegantes potius lectorem curiosum ad modo laudatos Auctores, cum primis ad *Excell. D. Zelleri, Fautoris nostri honoratissimi* de vasorum lymphaticorum administratione Dissertationem, qua totum Lymphificationis negotium, *et c.* solide ac perspicue exposuit. Atq; ita misso statu lymphæ naturali ad præternaturalem tanquam causam proximam Catarrhorum nos accingimus. Vitiatur liquidum illud lymphaticum variis modis, dum vel quantitate excedente aut deficiente, qualitate aliena, v. g. visciditate, tenuitate aquosa, falsedine, acrimonia, aciditate, vappescencia, putredinali corruptione &c. peccans excrementitiam, interdum quoque malignam induit naturam;

ram; vel etiam quando motu secretorio in glandulis, aut ex iis nec non vasculis suis aberratione inq; aliena & infueta loca depositione delinquit. Quæ Lymphæ vitia conjunctim magis quam separatim accipienda esse, intricata sæpe graviorum Catarrhorum exigit indoles. Interim non excludendæ veniunt aliæ causæ internæ, quales sunt spirituum animalium languor ac defectus, Massæq; sanguineæ impuritas & motus depravatus, quæ cum lymphæ vitiis concurrentes tum glandulis lymphæ fontibus partibusq; mandantibus, tum aliis laticem illum corruptum aberrantem ac influentem excipientibus Atoniam inducunt. Quemadmodum enim jugis ac determinatus fluidorum, Spirituum puta animalium, Sanguinis Lymphæq; impulsus & agitatio corpori humano non solum vitam motumq; largitur; (partes quippe solidæ exactissime licet conformatæ, omni tamen fluidorum illorum energia destitutæ non magis ad actiones obeundas aptæ forent, ac alia instrumenta mechanica machinæq; artificiales, quæ nulla vis movens applicatur) sed & speciatim organa fibris ac filamentis nerveis prædita, qualia deprehenduntur muscoli, glandulæ, membranæ nec non viscera ex his composita &c. in certo tensionis sive plenitudinis gradu, Tonus Partium hodie dicto, detinet, cujus interventu functiones omnes mirum quantum facilitantur: ita e contrario Atonia, h. e. laxitas dictorum organorum, languor & movendi impotentia depravatum vel deficientem fluidorum illorum impulsus non potest non sequi; unde & in Catarrhorum genesi talem Atoniam non ultimum locum mereri nobis videtur.

XI.

Cæterum de his causis internis probe notandum, quod sicut in generatione Catarrhi pectoralis considerari debent ceu mediatae antecedentes & *αἰτίαι πρῶται* extra pectus & organa

gana respiratoria; utpote ægri haud raro de passione hypochondriaca, cachexia, ventriculi imbecillitate, dolore capitis, vertigine, lassitudine membrorum &c. conquerruntur: ita quando una earum vel plures simul sunt proximæ, non necesse est, ut sedem semper figant in ipsa pulmonum substantia; etsi in quibusdam casibus id contingere Observationes apud Bonettum & alios testantur: sed sufficit interdum, si alias tantum partes pneumaticas, v.g. tracheam, diaphragma, musculos intercostales &c. occupent, ut respiratio difficilior inde reddatur.

XII.

Obiter hinc attingenda quoq; nobis occurrit quæstio illa multum hætenus agitata, nondum tamen penitus decisa: Num videl. Catarrhis materia peccans suppedietur a cerebro tanquam parte mandante? an vero nulli prorsus Catarrhi a capite ad partes subjacentes depluant? Affirmativam prioris tenuisse Veteres, præsertim Hippocratem, notum est; sed debita humorum vasorumq; notitia destituti in distincta hujus rei ætiologia tradenda utiq; hallucinabantur: unde & ex recentioribus *Helmont. Schneiderus, Lowerrus* aliq; hanc veterum sententiam sat operose perstrinxerunt: quorum rationibus examinandis jam haud multum immorabimur, quin potius in decisione hujus quæstionis partium situ & connexionem inducti media incedemus via, statuendo, Catarrhos non semper quidem, nonnunquam tamen cerebrum agnoscere fontem, utut nullæ viæ patentes ad nares & palatum occurrant, per quas immediate ex isto ad pulmones derivari queant. Nimirum, cum glandulæ primaria separandæ lymphæ organa existant, uti ex Physiologicis supponitur, cerebrum vero infinitum illarum numerum, testante autopsia, complectatur: contingere omnino potest, ut sanguis copiosius aut validius in cerebrum irruens majorem quoq; lymphæ copiam ope glandula-

dularum dimittat, quæ postea cerebri cavitates ac ventriculos replens dum continuo novi sanguinis impulsu ulterius urgetur, non potest non qua data via pergere, atq; vel in proximo venarum carotidum ac jugularium ramulos sese insinuando ad venam cavam & cor defluere; vel ex infundibulo ad glandulam pituitariam (de qua legi meretur Cl. *Brunneri* peculiaris *Exercitatio*) delabendo postmodum per vascula lymphatica ad sanguinem remeare: Quo ipso M. S. justo aquosior reddita & e cordis dextro ventriculo in vicinos pulmonum lobos delata facile horum meatus porulosve ferosa colluvie inundare, atq; sic Catarrhum plus minus vehementem producere poterit.

XIII.

Jam porro modum, quo procatarrhicae *supra §. VIII.* enumeratae causæ internas Catarrhi gignant aut in actum deducant, paucis expendemus. Omnes nempe, quotquot earum notavimus, vel etiam notari adhuc poterunt, eatenus symbolum suum huc conferunt, ut vel materialiter chylum, sanguinem lymphamq; augeant aut corrumpant; vel formaliter magis fluidorum horum motum, sive per se sive per accidens, turbent ac sufflaminent; plerumq; vero utroq; modo, pluribus scil. simul concurrentibus, vim suam atq; efficaciam exferant. Quod ut clarius pateat, ad singulas causarum externarum species applicabimus. Temperamentum humidum, mollior partium structura, ætas tum infantilis, tum senilis, sicut in fluidorum dyscrasia & inde resultante fibrarum atonia unice fundantur, ita eorum modus operandi vel ex internarum causarum, quo merito referri possent, expositione jam tum liquet. De alimentis quantitate & qualitate peccantibus res palam est, quod anomalum chylum sanguinemque producendo Catarrhis materiam amplissimam suppeditare valeant, juxta tritissimum illud in foro Medico: qualis chylus, talis sanguis & lymph.

lympha. Excernenda naturalia p.n. retenta, v.g. mensium, hæmorrhoidū, urinæ suppressio, sputi item & muci narium retentio fomitem Catarrhi constituunt, dum per ἀναρροπήν sive palindromiam ob constricta aut compressa p.n. organa excretoria multæ serosæ portiones ad sanguinem regurgitantes una cum eodem ad partes pnevmaticas transmittuntur ibidemq; deponuntur. Simili modo concurrunt præcedentes morbi humorales a serosa colluvie oborti, e quorum neglecta curatione aut incauto remediorum repellentium usu materia lymphatica jam ante peccans refluxo sanguini iterum commiscetur : ita scabies humida aut ulcera sordida extremarum partium præpropere repressa & consolidata haud raro Catarrhos cum dyspnœa gravissima junctos inferre solent. Reliquæ causæ procatarticae, quarum d. l. mentio facta, formaliter sive virtualiter operantur : atque inter eas primum facile locum obtinet Aër, qui partim ob frigoris intensiorem gradum poros ac fibras ad constrictionem irritando venarumq; extimarum diametros ac cavitates minuendo sanguinis cum lymphâ refluxum impedit, sicq; fluida hæc, dum ab embolo cordis ultra urgentur, eo usq; turgida reddent vasa interna, donec vel poris dilatatis vel alio modo exitum inveniant : partim ob excessivum calorem laxatis poris majorem humorum effluxum concitando intestinumq; horum motum augendo copiosiori lymphæ in organis respiratoriis secessui occasionem præbet. Nec minus Aër nubilosus, crassus, variis heterogeneis effluviis inquinatus, dum inspirando in pulmones descendit, glandulas tunicarum tracheam & pulmones succingentium ad p.n. lymphæ secretionem aut excretionem stimulare potest. Eadem quoq; ratio obtinet in anni temporibus, quippe quæ non nisi intercedente aëris diversa mutatione in corpore humano effectus suos edunt. Motus porro affectuumq; animi vehementia sicut humo-

humorum ac spirituum majorem affluxum concitat, ita & violentum lymphæ decubitum eo magis in partibus pnevmaticis producere apta est, quo celerius illæ in omni valido modum agitantur. E contrario dum in quiete nimia fluidorum motus ad extremos artus retardatur, tanto facilius in visceribus stagnatio quædam fiat, Catarrhoq; janua aperietur.

XIV.

Evoluta sic Catarrhi pectoralis genesi, ad Suffocationem ipsi supervenientem nobis est progrediendum. Consistit hæc in respirationis læsione gravissima, ita ut interdum vix ulla inspirationis indicia, præsertim si tussis abfuerit, observentur. Quæritur nunc, qua ratione talis læsio a Catarrho inferatur? Pro determinanda hac quæstione ex physiologicis de negotio respirationis naturaliter se habente pauca quædam ad scopum nostrum quam proxime facientia (integram enim actionem hanc ab suis principiis repetere singulasq; ejus causas excutere nec hujus loci nec instituti nostri est) supponenda veniunt. Nimirum ad actum respirationis, inspiratorium cum primis, rite peragendum, primario requiritur, ut aër propria gravitate per patula oris nariumq; foramina in tracheam & vesiculares bronchiorum ramificationes libere irruat, atque elatere suo totam pulmonum compagem, ampliato præsertim a musculis intercostalibus thorace, expandat; qua expansione sanguini e corde propulso pulmonum substantiam undiq; perreptandi, ibidemq; in glandulis lympham dimittendi copia datur. Quodsi vero vesicularum bronchialium expansio impediatur, non solum nulla perfecta exspiratio sequitur, verum etiam sanguis ob viam per pulmones interclusam versus dextrum cordis ventriculum stagnabit, hujusq; cavitatem & fibras motrices (uti probabiliter satis conjectat *A. de Leeuwenhoeck in Epist. de Ranar. gener. &c. p. m. 78.*) ultra solitum extendere poterit, ita ut post-

postmodo ad systolem & contractionem ineptæ evadentes
repentinum nonnunquam vitæ finem imponant. His
suppositis haud difficulter, opinor, jam patebit modus,
quo Catarrhus ingravesceus suffocationis periculum tan-
dem inferre queat. Quando enim lymphæ vel viscidita-
tem p. n. contrahit, vel in majori copia gignitur, ut ad pul-
monum quoq; substantiam largius redundans vesiculas
bronchiales comprimant aut oppleant, (dari enim poros
lympham a sanguine in vesiculas hæc transmittentes, in-
stituta liquoris injectio evincere videtur:) aëris libera in-
sinuatio amplius fieri nequit, sicq; lobi pulmonum collapsi
permanentes suo non tantum inspirationis & expirationis
officio (adjuvante interdum glandularum tum in aspe-
ra arteria, tum huic vicinarum v. g. tonsillarum, thymi &c.
intumescencia) defraudantur, sed etiam sanguinis semel
coepta per eosdem circuli necessario infringitur tan-
demq; penitus aboletur. Et hæc omnia eo magis con-
tingent, quo aliarum causarum externarum vehementia,
e. g. nimia corporis concussio a motu celeriori, equitatio-
ne, cursu, longior item in aëre frigido & pluvioso mora,
aut corpus ob ætatem teneriorem & senilem vel morbos
prægressos debilitatum &c. præsto fuerit.

XV.

Paradoxa forte multis videbitur hæc nostra Catarrhi
suffocativi ætiologia, vel ob hanc rationem, quod plurimi
ex recentioribus Medicis aliam longe proferant, non tam
ex infarctu lymphaticæ materiæ & organorum pneuma-
ticorum atonia, quam sanguinis ipsius intra vasa pulmo-
nalia coagulatione ac stasi affectum istum deducunt;
unde etiam *Doleus Apoplexiam Pulmonarem* vocare non dubi-
tavit. At enim vero licet nolimus ire inficias, suffocatio-
nem quandoq; ex tali causa contingere posse, præsertim
ubi Plethoræ signa adfuerint: haud raro tamen producti
potius quam producentis locum obtinere dictam sangui-

nis coagulationem, in cacochymicis præcipue subjectis vitioq; catarrhali frequenter infestatis, & Experientia & Ratio omnino suadent. Cum enim sectiones Catarrho suffocativo defunctorum (h. e. eorum, quos ante suffocationem Catarrho laborasse per certa signa compertum est) non solum copiosam in organis respiratoriis hærentem materiam detexerunt, uti præter *Bonettum in Sepulchr. Luc. Tozzi* insignis Medicus in *Medic. Practic. Part. I. p. m. 276.* annotavit; verum etiam Asthmate humido (quod ipsum si ingravescendo suffocationis periculum infert, revera Catarrhum suffocativum constituit) correptos notabilem pituitæ plus minus viscidæ quantitatem ope remediorum expectorantium excernere observemus: sane cur hæc ipsa materia coacervata majorem dyscrasiam adepta suffocationem cum subsequente, non prævia sanguinis in vasis pnevmonicis congelatione modo *§. anteced.* exposito inferre nequeat, nondum videmus. Experimentum vero *b. Ettmülleri* quod concernit, quando Sp. Sulphuris in venam canis injectum Catarrhum suffocativum produxisse refert, id non omne nobis exhaurire videtur negotium: quamvis enim derepente interierit canis, non tamen sequitur, ergo suffocatione. Posito etiam suffocatione interiisse canem, num ideo Catarrhus suffocativus dici poterit? Ut taceamus liquores alcalinos v. g. Oleum Tartari p. d. &c. venis injectos simili pene modo animalia interimere, atq; ita non solam coagulativam aciditatem accusari posse. Distinguere itaq; omnino licebit Catarrhum suffocantem a suffocatione ex stagnatione sanguinis primario produci solita, quam nulla catharrhalis dyscrasiæ signa vel antecedunt vel comitantur quemadmodum etiam *Jonstonus, Bonettus* aliq; sigillatim eam proposuerunt.

XVI.

Sicut vero affectus nostri symptoma primarium ac valde urgens respirationem nempe difficillimam & πνιγνὴν ad cau-

causas suas deduximus, ita cætera pariter §. V. recensita symptomata ex iisdem dilucidare conabimur. Id enim cum rite præstiterimus, indicio erit, ætiologiam morbi si non exactam certitudinem, suam minimum admittere probabilitatem. Pleraq; igitur symptomata ex ipsa spirandi difficultate originem trahere, vix dubitabit, qui mutuum respirationis cum aliis functionibus commercium attente considerat. Ita cum deglutitio rimulæ laryngis per epiglottidem clausuram illapsam assumptorum præcaventem postulet; hæc ipsa vero ob imminentem ex aëre incluso suffocationem in affectu nostro locum habere nequeat: mirum non est, deglutiendi adesse impotentiam. Nec minus liberum aëris itum ac reditum loquela requirit, hinc illo impedito utique hæc etiam difficilior reddatur oportet. Alvi excretio cum ordinarie longiorem solito spiritus retentionem postulat, ut non solum Diaphragma subjacentia viscera eo magis comprimat, sed etiam muscoli abdominis cæteri; ad excretionis actum necessarij fortiores fluidorum moventium impulsus recipiant: mirum sane non est, inspiratione in Catarrho suff. tantum non plenitus cessante, excretionem quoque alvi quodammodo impediri. Præ cæteris autem Præcordiorum anxietas dispnœæ illius gravissimæ individuus erit comes, dum partim sanguis ob impedita per pulmones circulationem cordis ventriculum modo supra dicto afficit; partim aër pectori abdominiq; incumbens vascula sanguifera valide comprimendo, sanguinis motum jam ante languidum sufflammat, quo minus ille pulmones debito modo ingredi, eorumq; lobos expandendo corpus ad æquilibrium (cujus quidem gratia summam illam respirandi necessitatem nobis imponi nervosa Dissertatio ostendit *Excell. Dn. Prof. Sturmius*, Præceptor noster ætatem colendissimus) reducere valet. Quæ Mentis motuumq; voluntariorum adhuc observatur integritas, ex eo est, quod causa morbifica organa respiratoria potissimum afficiat, salvis cerebri functionibus, cæterisq; ad motoris animalis impulsus necessariis instrumentis. Stertorem vero ac sonitum pectoris exinde deducere licebit, quod materia illa lymphatica viscosa in bronchiis aut trachea hærens ab aëre ingressum & expansionem moliente plus minus concutiatur. Tussis abesse vel adesse poterit, prout lympa vel insipida vel multis spiculis Θ inis inquinata stimulationem in fibris excitare apta est. De Pulsus varietate causa in promptu est, cum turbato per pulmones sanguinis circulo pulsus quoq; mutari necesse est. Urina deniq; variat, quando Catarrhus suffoc. moram necit, ut successive varii generis particulæ Θ ino-

Tereæ una cum sero in renibus secretæ colorem & contenta immutent. Reliqua symptomata Catarrho simplici propria huc non spectant.

XVII.

Restat nunc, ut paucis ostendamus, qualem Catarrhus suffocativus eventum sortiatur. De hoc sane Medico constare debet, ne temere ac cum nominis infamia medelam tentet in casu plane desperato. Facile autem ex supra dictis innotescit, quodnam Prognosticon in affectu hoc gravissimo dari queat, nimirum hoc, quod eventus sit valde dubius, & frequentius quidem lethalis quam salutaris expectandus. Cujus præ sagii ratio fundatur in causæ proximæ, scil. vitiatæ lymphæ in partibus pnevmaticis decubitu vehementiori, spirituum & sanguinis motibus remoram injiciente, & ob summam respirandi deglutiendiq; impotentiam internis remediis nulum vel certe difficilimum & insufficientem locum concedente.

XVIII.

Delineata sic, quantum per temporis angustiam aliaq; impedimenta licuit, Catarrhi suffocativi indole, in curationem ejus animum mentemq; nunc convertemus. Rarissime enim ægros etiam periculossime decumbentes prognosticis relinquat Medicus, quia (ut verbis b. D. Ettmülleri utar) nunquam omnia adeo manifesta esse possunt, ob specialem uniuscujusq; individui idiosyncrasiam, quin interdum hujus ratione miracula in Medicina fieri videntur, & ii qui conclamati putantur, præter spem convalescunt. Dum vero ex præscripto Methodi Medendi certas indicationes formare conamur, ea ipsa causæ proximæ vehementia nobis indicat, curationem minime adhiberi posse juxta ordinarias Methodi leges, respiciendo ad materiam morbificam fluxuram, fluentem & fluxam; Quin potius, cum periculum in mora, extraordinariam applicemus oportet Methodum symptomatibus urgentibus vitæq; summum discrimen adducentibus removendis aut mitigandis destinatam. Atque secundum hujus præcepta indicatio curatoria primaria in nostro affectu existit causæ proximæ respirationem cum deglutitione abolentis præsentanea remotio. Verum hoc opus, hic labor est. Modernorum Practicorum pleriq; vestigiis Veterum hac in parte insistentes ad liberiores motum sanguini conciliandum Venæsectionem absq; omni mora adhibendam suadent atque commendant: unde & Duci Lotharingiæ gl. m. bina vice & quidem sat larga quantitate sanguis vena secta educus fuit. At enim vero salva contra sentientium omnium auctoritate remedium hoc minime indicari (a celeberrimis hujus Academiae Medicis, Præ-

ptoribus meis pie venerandis ita edoctus) intrepide statuo. Rationes sententiæ nostræ sequentes damus: (1) Ostensum est supra, in Catarrho suffocativo non primario MSeam copia aut motu peccare, sed læsam potius Lymphæ separationem graviolemq; in organa pneumatica decubitum: Ut ita frequentissima VSnis commendatio saltem ex confusione suffocationis cum Catarrho suffocativo & Plethoræ veræ cum Cacochymia originem traxisse videatur. (2) Quo plus sanguinis corpori cacochymico subtraxeris, eo magis læseris, & imminuto vigore interitum ejus acceleraveris, cordatioribus plerisq; Medicis id ipsum non diffitentibus.

XIX.

Alius itaq; huic nodo quærendus est cuneus, quem forte inter remedia Pharmaceutica reperiemus indicationis formatæ ductum sequendo. Nimirum in discutienda materia illa lymphatica plus minus viscida utramq; paginam facere poterunt, si curationis adhuc spes affulserit, medicamenta sic dicta volatilia salina & oleosa temperatiora, aliaq; incidentia & nervina fibrarum tonum roborantia, quæ in pauca dosi multum præstare toto die observantur. Eminent inter ea ω C. C. (quem in ætate puerili & lymphatica dyscasia ob *ἀδδνφασίας* sæpius profuisse novimus) liqu. C. C. succinatus, ω Θ *i anifat. succinat. aut lavendulatus, ω Θ *ci cum gumm. ammoniaco paratus, ω cochlear. per se e recentibus fol. absq; prævia maceratione destill. Aquæ asthmaticæ variæ, ω asthmat. D. Michaëlis ex \oplus , sulph. gumm. ammon. confectus; Essent. succini, saffr. cum ω Θ *i anifat. mixtæ; Elixir pectorale, Essent. Castorei & plura alia in Practicorum celebriorum scriptis notata. Possunt ac debent vel per se vel invicem mixta in tali dosi & vehiculo propinari, prout ætas, individuorum diversæ conditiones, & aliæ circumstantiæ postulabunt: unde & formularum magistrantium compositioni omnino supersedemus. Inter simpliciora absq; singulari artificio parata medicamenta referuntur sperma ceti in ætate tenuiori à \mathfrak{z} ss. ā. \mathfrak{z} ss. & ultra in vehiculo calido exhibitum, cui Sacharum candum addi nonnunquam potest. Oxymel Scylliticum ut & Looh de Scylla admodum in hoc casu profuisse observationes testantur; quemadmodum & Θ * depuratum, nec non Gummi ammon. in substantia datum. Nobilem quendam Virum summo Croci oriental. \mathfrak{z} j. cum duobus cochlearibus vini Malvatici subito e suffocativo catarrho liberatum notavit *Remb. Dodonæus Observ. med. c. 20. p. m. 47.* Si lymphæ acredine aut fædine glandulas fibrasq; nimium stimulaverit, commode dictis remediis Anodyna Opiata,

admisceri possunt, debita tamen cum cautela, præsertim in infantibus puerisque. Pulveres, species, aliæ in forma sicca remedia minus censentur, cum facile faucibus adhæreant, tardiusq; actuentur. Vomitorii usum valdè utilem in nostro affectu judicamus, modo suffocationis periculum non nimis urgeat; hoc præsertim, vomitoriis plane abstinendum est. Securiora igitur habentur Enemata vel Clysteres, præsertim si alvus ante paroxysmum non exonerata fuerit: quales in Apoplexia & Paralyticis affectibus commendantur. Topica varia quidem a Medicis laudata reperiuntur; singularem tamen ab iis effectum vix expectare licet. Certe Emplastrum, magnis alias ornata elogiis, quale est de Meliloto à Grulingio adhibitum, & Diasulphuris Rulandi &c. thoraci imposita longiori indigent mora, antequam eorum virtus ad pulmonis interiora penetrare queant. Eodem modo cum Unguentis pectoralibus & Oleis est comparatum: nihilominus, ne Medici fiducia apud ægros vacillet, talia aliquando in usum vocari possunt. Majorem vero utilitatem præstabunt Frictiones colli, brachiorum, scapularum, a Cratone in Consiliis commendatæ; Vesicatoria item supra coronalem suturam applicata. Ægris forte debilitatem in capite & defluxionem quandam sentientibus non inutilia censemus oleum vel balsam. succini ad verticem illitum; sacculum e succin. cum Spiritu Vini inspersum, vel ol. nuc. mosch. temporibus inunctum &c.

XX.

Spe majori salutis post hæcenus adductorum remediorum usum affulgente, necesse fuerit, ut curatio continetur ex ordinariæ M. M. legibus per remedia evacuantia & alterantia, v. g. Venæsectionem, cucurbitulas, hirudines, medicamina *ἀνὰ καὶ τὴν* leniter educentia, diuretica, diaphoretica, incidentia, deobstruentia, tonum partium roborantia, e Catarrhi, Asthmatis aliorumq; morborum ex serosa colluvie proficiscentium curatione petenda; quorum delectum prudentia Medica varia individuorum causarumq; attributa singularia considerans procul dubio indicabit. In Diætæ regimine siue congruo rerum n. n. usu ex potissimum res attendendæ veniunt, quas ad Catarrhi suffocativi generationem multum contulisse morbi cognitio docuit: Cum primis aëris injuria, victus ineptus & vitiosus, corporis animiq; vehementiores commotiones omni studio evitentur. *T A N T V M.*

Fortasse vera sunt, quæ attulimus; fortasse non ita, ut veriora alius invenire nequeat. Gal. l. 2. de sem. c. ult.